

Walcheren: het 'Pryeel van Zeeland'

Buitenplaatsen* vormen in de 17e en 18e eeuw een heel belangrijk onderdeel van het Zeeuwse landschap. In de 18e eeuw kent Walcheren mogelijk het rijkste buitenplaatsleven van Nederland met ruim 130 (!) buitenplaatsen. De meeste bevinden zich binnen de ambachtsheerlijkheden Oostkapelle(21) en West-Souburg (14).

Dit groot aantal buitenverblijven geeft de indruk van een platteland dat voor vermaak is ingericht. Al in de 17e eeuw wordt Walcheren het 'Pryeel van Zeeland' genoemd.

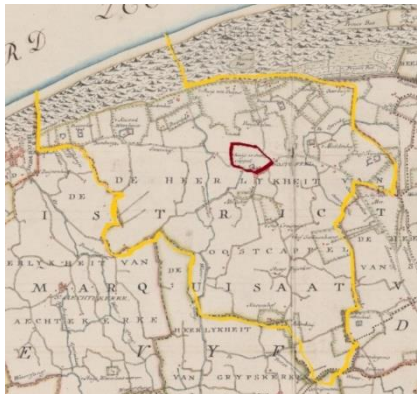
In het oudste deel van de huidige Manteling van Walcheren, grotendeels gelegen in Oostkapelle, is ook nu nog deze buitenplaatsen-geschiedenis van Walcheren goed zichtbaar. De buitenplaatsen liggen zij aan zij, zoals dat in de 17e en 18e eeuw was.

**Buitenplaats: een huis buiten de stad, gebruikt wordt als zomerverblijf door mensen uit de stad. Een tuin of park van enige omvang is er een kenmerkend onderdeel van.*

De ambachtsheerlijkheid Oostkapelle

Het buitenplaatsenlandschap op Walcheren verandert drastisch als de stad Middelburg in 1679 haar ambachtsheerlijke rechten verkoopt.

Mr. Willem le Sage, heer van Reimerswaal en Lodijke (1646-1721) koopt de ambachtsheerlijkheid° Oostkapelle.

Ambachtsheerlijkheid Oostkapelle (binnen de gele lijn) met centraal gelegen (rode lijn) de buitenplaats van mr. Willem le Sage.

Buitenplaats van Willem le Sage

Op de plaats waar na 1679 het huis van de buitenplaats van Le Sage gebouwd gaat worden, stond al eerder een huis dat bewoond wordt door de dorpspredikant (Pastorie) en daarna door de weduwe van Pieter de Vroe, de schoonmoeder van Willem le Sage.

Opvallend is dat het huis meer op de kerk en het dorp is gericht dan op de grote tuin en het park. Mr. Willem le Sage wil daarmee zijn status en macht etaleren.

De buitenplaats wordt in Smallegange's 'Cronyc van Zeeland' als volgt omschreven: *'Dese Heer heeft alhier een seer pragtig en kostelijk Huis gemaakt met heerlijke Tuinen, Hoven en aangename Plantagien, soodanig dat het een Vorstelijk Paleis sou mogen gerekent worden.'*

De aanleg van deze buitenplaats is het startsein voor de aanleg van negen nieuwe buitenplaatsen in Oostkapelle in minder dan 30 jaar! Het geeft Oostkapelle een heel ander aanzien.

In het voorportaal van de Dorpskerk is de wit marmeren grafsteen te zien van mr. Willem le Sage en zijn vrouw Agnes de Vroe (1646-1726).

° (Ambachts)heerlijkheid: het platteland was onderverdeeld in ambachtsheerlijkheden. De ambachtsheren hadden bevoegdheden op het gebied van regelgeving, rechtspraak en belastingheffing.

Buitenplaats Huis te Oostkapelle 1750

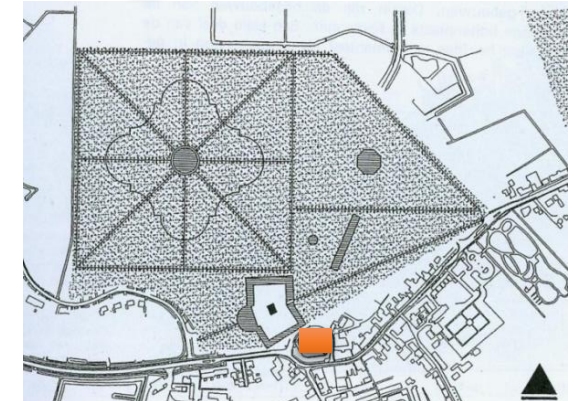
Mr. Johan Gualtherus van der Poort (1713-1784) erft de buitenplaats.

Samen met zijn vrouw Johanna Susanna van der Mandere (1714-1793) laat hij in 1750 een nieuw huis bouwen, op dezelfde plek als het huis van mr. Willem le Sage.

De gracht wordt vergraven en krijgt een halvemaanvormig bassin.

De tuinaanleg verandert in een strakke en formele stijl met onder andere een sterrebos, een 'Speelhoff', vijvers, een Chinees tuintempeltje en een kaketoekooi. De oranjerie, druiven-, perziken- en ananassenkassen liggen dicht bij de kerk (■).

Het huis is ongetwijfeld een van de rijkst gedecoreerde buitenhuizen en, mede door de tuinaanleg, een van de belangrijkste buitens van Zeeland!

Het huisontwerp is vermoedelijk gemaakt door de Middelburgse stadsarchitect Jan de Munck en de tuinontwerpen door de Antwerpse architect Johan Pieter van Bourscheit de Jongere.

De bewoners verzamelen tekeningen, prenten, etsen, schilderijen en waardevolle voorwerpen van 17^e- en 18^e- eeuwse kunstenaars en oude meesters zoals van Rembrandt, Jan Steen en Brueghel. In 1786 brengen stadhouder Willem V en zijn gezin een bezoek.

Buitenplaats Huis te Oostkapelle tot 1807

Johanna Petronella van der Poort (1754-1783) erft bij haar huwelijk met Jhr. Mr. Nicolaas Steengracht, heer van Oosterland, Sir Jansland, Oosterstein, Moyland, Till en Ossenbruch (1754-1840) de kunstcollectie van haar ouders.

Ze overlijdt op 28-jarige leeftijd bij de geboorte van haar zoon Johan Steengracht. Hij erft de buitenplaats Huis te Oostkapelle, inclusief de kunstcollectie en bibliotheek van zijn grootouders Van der Poort - van de Mandere. Nicolaas Steengracht en zijn zoon Johan verhuizen in 1795 naar Den Haag.

Johan Steengracht (1782-1846) studeert in Utrecht en verblijft niet vaak op zijn buitenplaats, Huis te Oostkapelle.

In 1804 vestigen hij en zijn vrouw Cornelia Johanna van Nellesteyn (1782-1842) zich in Den Haag.

Walcheren wordt in 1795 bezet door de Fransen. In 1803 vestigt districtsgeneraal Baron Louis-Claude Monnet de Lorbeau zich, met soldaten en paarden, op de buitenplaats. Alles raakt beschadigd.

In 1807 verkoopt Johan Steengracht de buitenplaats voor sloop aan Marinus Tak en Zonen, kooplieden uit Middelburg. Hij wordt in 1816 door koning Willem I benoemd tot de eerste directeur van het Koninklijk Kabinet van schilderijen: het Mauritshuis in Den Haag.

1940-2014

Op het huiskavel, binnen het restant van de gracht de Halve Maan, staan respectievelijk van 1940 tot 1979 een lagere school en van 1979 tot 2014 de basisschool De Knotwilg.

In het grootste deel van de voormalige tuin van de buitenplaats worden huizen gebouwd, een voetbalveld en een speeltuin aangelegd.

Nieuwbouw Huis te Oostkapelle

Het huidige appartementengebouw is in 2021-2023 gebouwd op het huisperceel.

Inwonersinitiatief

Om het dorp meer onder de aandacht te brengen in de nieuwe plannen van de gemeente Veere, heeft de dorpsraad van Oostkapelle in 2011 het initiatief genomen om een dorpsplan op te stellen: een vernieuwend inwonersinitiatief!

Ruim 550 bewoners, ondernemers, verenigingen, kerken en basisscholen hebben een bijdrage geleverd aan het Dorpsplan Oostkapelle 2030. In 2013 is het definitieve plan door de dorpsraad overhandigd aan de gemeente Veere.

Een van de beleidsdoelstellingen in het dorpsplan luidt: *'In de kern van Oostkapelle wordt het*

Knotwilgterrein (huiskavel) herontwikkeld, waarbij het oorspronkelijke van het pand Huis te Oostkapelle en de omgeving zoveel mogelijk in oude glorie wordt hersteld.'

Er is een kavelpaspoort opgesteld door de dorpsraad en Stegenga Werkplaats voor Stedenbouw uit Tilburg met als doel dit te gebruiken bij de selectie en planvorming. De uiteindelijke aanbesteding is door de gemeente Veere gegund aan Estuarium Vastgoed bv (ontwikkeling) en Bouwbedrijf De Delta bv (realisatie) uit Middelburg.

Enkele bronnen: 'Jan Arends, buitenplaatsen op Walcheren', Martin van den Broeke, Canaletto/Repro-Holland, 2001 en 'De Rembrandts van Oostkapelle'- Th. Laurentius - Drukkerij Zoetewij Yerseke, 2006.

Het Huis op OOST CAPPELLE van achteren, te zien van het groot Terras.

**Een uniek stukje
Oostkapelse historie
is nieuw leven
ingeblazen!**

HUIS TE
OOSTKAPELLE